

Rapport 2006:59

Arkeologisk förundersökning

Kv Disponenten

RAÄ 153

Linköpings stad och kommun
Östergötlands län

Marie Ohlsén

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Kv Disponenten

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Tidigare arkeologiska undersökningar	4
Syfte och frågeställningar	4
Metod och dokumentation	4
Resultat och tolkning	5
Referenser	5
Tekniska uppgifter	12

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

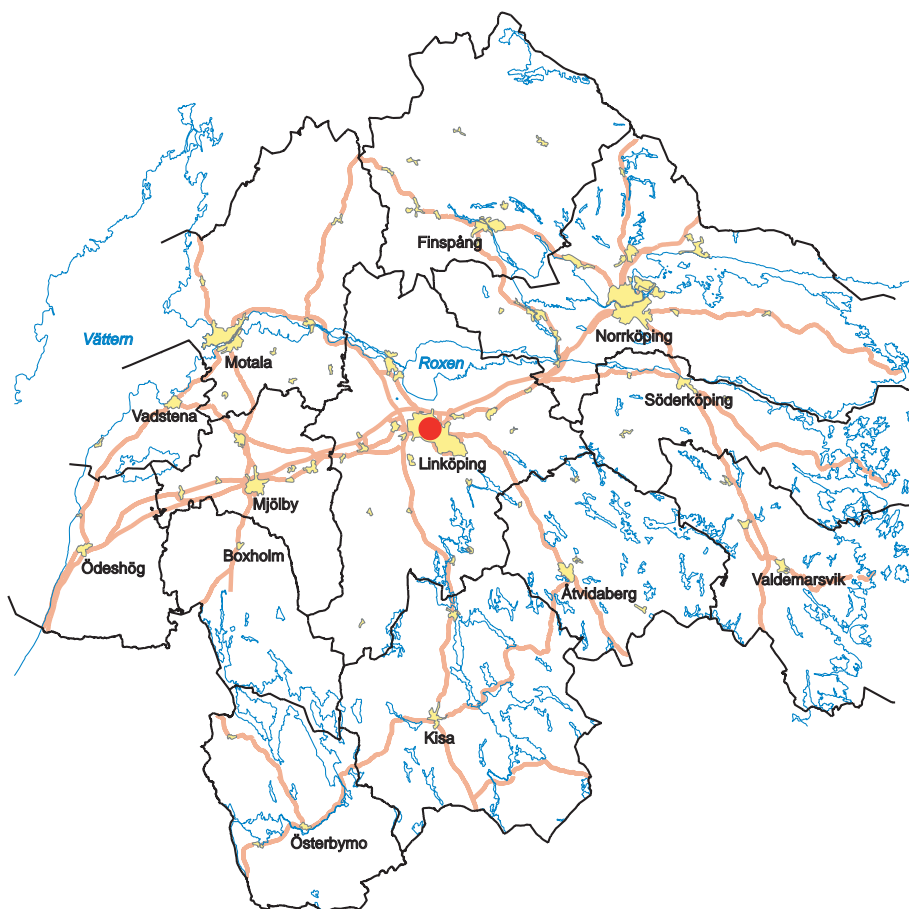
Sammanfattning

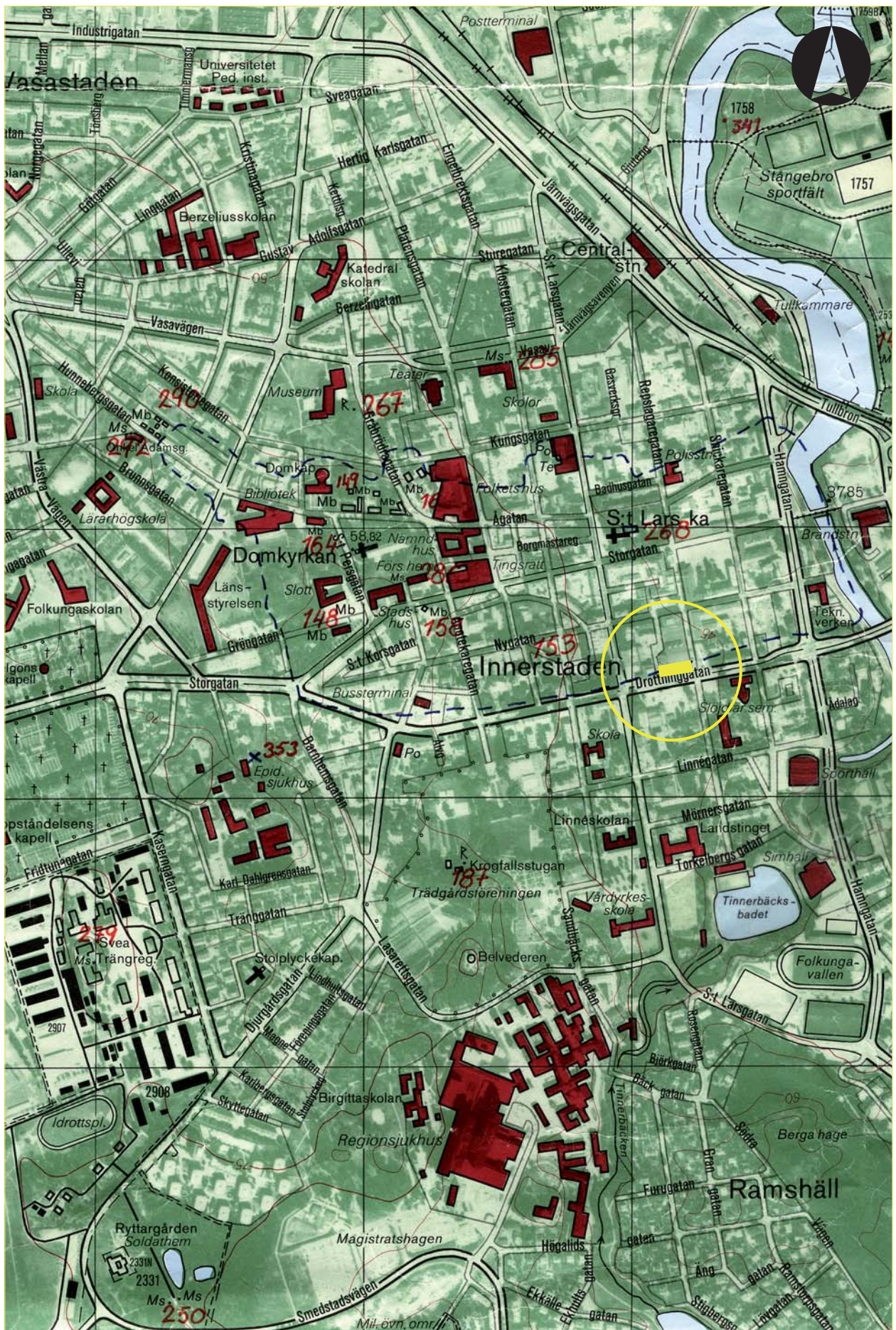
Östergötlands länsmuseum utförde i april 2001 en arkeologisk förundersökning inför utvidgning av nuvarande affärskomplexet Gränden i kv Disponenten. Vid förundersökningen öppnades ett flertal sökschakt inom exploateringsytan. Dessutom kontrollerades schaktningar för flyttning av en transformatorstation.

Inget av arkeologiskt intresse påträffades i några schakt varmed exploateringen kunde fortgå utan vidare arkeologiska åtgärder.

Marie Ohlsén

1:e antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 085 57 med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde en arkeologisk förundersökning inför tillbyggnad av kv Disponenten, nuvarande affärskomplexet Gränden. Tillbyggnaden omfattade även ett garage i källarplan. Dessutom flyttades en befintlig transformatorstation. Den totala exploateringsytan uppgick till ca 1 300 m². Förundersökningen utfördes som en sökschaktsundersökning inom en yta mellan den befintliga fastigheten och Drottninggatan. Förundersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Uppdragsgivare var Malmstaden AB vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen samt rapportarbetet är l:e antikvarie Marie Ohlsén.

Områdesbeskrivning

Vid förundersökningstillfället var merparten av ytan asfalterad men bestod i dess södra del även av en trädplantering samt en trottoar. Området begränsas i norr av kv Disponenten bestående av affärskomplexet Gränden, i söder av Drottninggatan, i öster av Repslagaregatan och i väster av Köpmansgränd.

Det aktuella området ligger i den södra utkanten av Linköpings medeltida stadsområde, RAÄ 153. På kartmaterial från 1700-talet utgörs den aktuella marken av stadsområde och åkrar. Åkrarna benämndes Svartebergsgärdet. Under 1600-talet sattes ett stadsstaket upp bl a i dessa södra delar av Linköping. Staketet passerade igenom det aktuella exploateringsområdet. Strax väster om platsen låg en av stadens tullar: Tannefors tull.

Figur 3. Domusvaruhuset i kvarteret Disponenten 1974. Foto O Stenberg.

Området har haft dokumenterad bebyggelse från 1800-talet och framåt. På 1960-talet revs de befintliga husen för att ge plats åt ”Domusvaruhuset”. Den aktuella exploateringsytan har fram till förundersökningen använts som gångbana, infart till lastbryggor och parkeringsplats samt haft trädplantering.

Tidigare arkeologiska undersökningar

De närmast undersökta ytorna ligger i kvarteret Detektiven, Djäknen, Magasinstorget, Bastuplan och Trädgårdstorget. I samband med ovan nämnda undersökningar har kulturlager, husgrunder och lämningar från förhistorisk tid, medeltid och nyare tid undersökts och dokumenterats (Feldt 1995 och 2006, Ohlsén & Ternström 2001, Ohlsén 2002). De mest intressanta lämningarna fanns på Magasinstorget och Bastuplan. Vid dessa tillfällen undersöktes kraftiga kulturlager vilka direkt kan sättas i samband med den medeltida stadens aktiviteter (Ohlsén & Ternström 2001, Feldt 1995 och 2006).

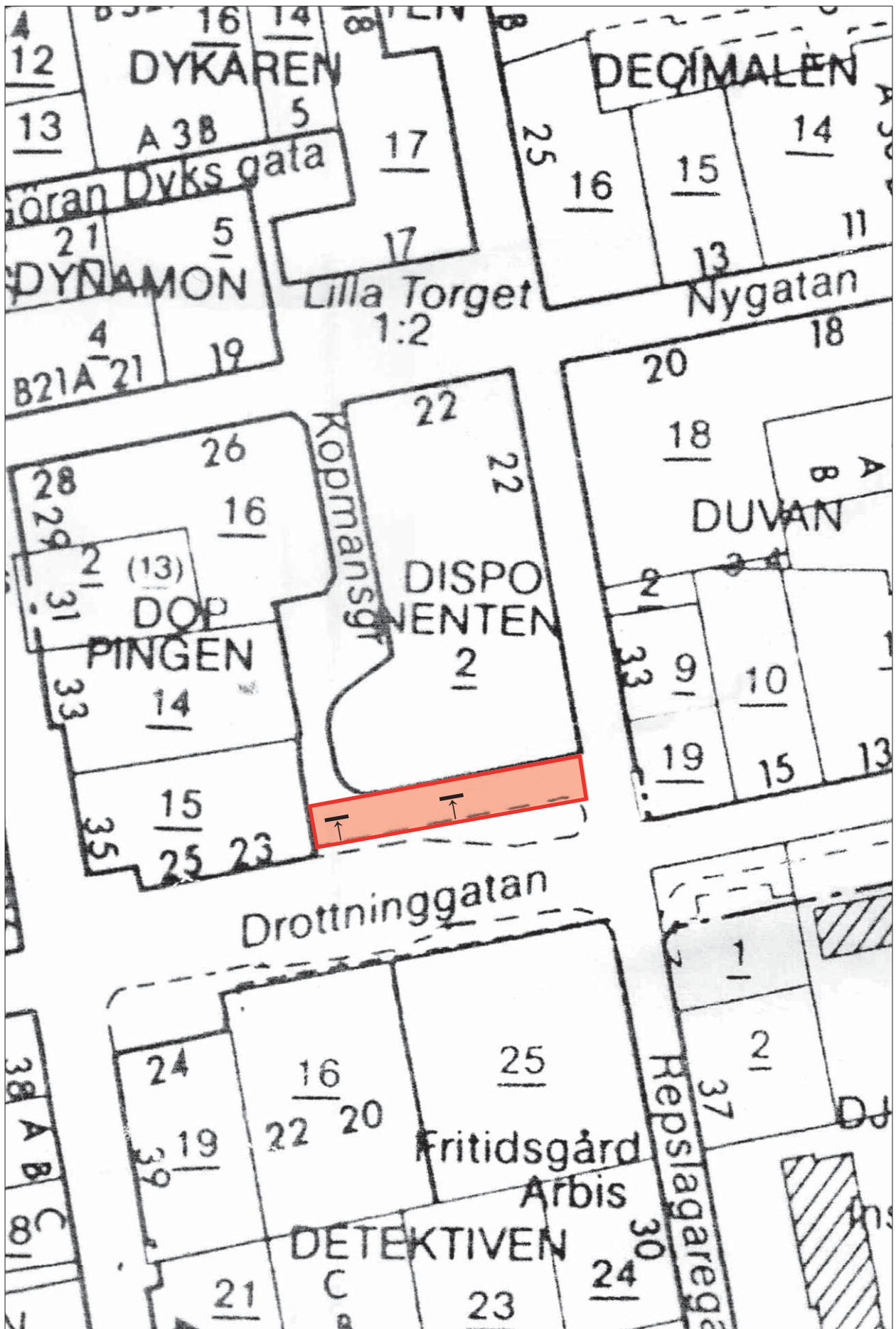
Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att konstatera om fast fornlämning skulle komma att beröras av arbetsföretaget. Om fast fornlämning berördes skulle dess karaktär, omfattning och datering bestämmas. Förundersökningens resultat låg till grund för länsstyrelsens vidare beslut i ärendet.

Metod och dokumentation

Förundersökningen utfördes genom sökschaktsgrävning och kontroll i samband med schaktningar. Två sökschakt öppnades, dels i den västra delen av exploateringsområdet och dels i den östra. Kontroller av ledningsschakt utfördes i områdets östra och södra delar.

Sökschaktens längd uppgick sammantaget till ca 10 m och deras bredd var 1 m. De övriga schaktens längd var ca 50 m. Sammantaget kontrollerades ca 60 löp-meter schakt.

Figur 4. Utdrag ur Adressskartan med undersökningsområdet och profilerna markerade.

Resultat och tolkning

Vid förundersökningen öppnades två längre schakt och ett stort antal schakt kontrollerades i samband med schaktningar för omläggning av elledningar och flyttning av befintlig transformatorstation.

I den västra delen av förundersökningsområdet framkom fast berg på ett djup av 0,80 m under marknivån. Ovan berget fanns endast fyllnadsmassor. I den östra delen påträffades sentida fyllnads- och raseringsmassor och omrörd lera (sammanlagt 0,85 m tjockt). Orörd lera fanns på ett djup av ca 1 m. I samband med schaktningarna för omflyttning av elkablar och transformatorstation framkom endast fyllnadsmassor bestående av grus och sand.

Det aktuella området var kraftigt stört av markingrepp i samband med tidigare hus- och vägbyggnationer samt påverkat av raseringen av husen på 1960-talet. Eftersom inga spår fanns efter kulturlager, byggnadslämningar eller dylikt ansåg Östergötlands länsmuseum att exploateringen kunde fortgå utan vidare arkeologiska åtgärder.

Referenser

Feldt A-C 1995 *Arkeologisk utredning. Magasinstorget. Fornlämning 153*. Linköpings stad och kommun. Östergötlands länsmuseum

Feldt A-C, Ohlsén M 2006 *Arkeologisk förundersökning och undersökning. Magasinstorget*. Linköpings stad och kommun. Östergötlands länsmuseum. Rapport i manus

Ohlsén M, Ternström C 2001 *Arkeologisk undersökning. Utkanten i centrum. Arkeologi i det medeltida Linköpings utkant. Bastuplan*. Linköpings stad och kommun. Rapport 102:2001. Östergötlands länsmuseum

Ohlsén M 2002 *Arkeologisk förundersökning. Byggnation av punkthus. Kv Djäknen 5*. Linköpings stad och kommun. Rapport 58:2002. Östergötlands länsmuseum

Ohlsén M 2002 *Arkeologisk förundersökning/antikvarisk kontroll. Trädgårdstorget*. Linköpings stad och kommun. Rapport 70:2002. Östergötlands länsmuseum

Topografiska arkivet, Östergötlands länsmuseum

Tekniska uppgifter

Lokal	kv Disponenten
Stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	153
Ekonomiska kartans blad	085 57 (8F 5h Linköping)
Koordinater	X6476240 Y1489600
Koordinatsystem	Rikets
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens diarienummer	220-2528-01
ÖLM diarienummer	149/01
ÖLM kontonummer	6601
Uppdragsgivare	Malmstaden AB
Kostnadsansvarig	Malmstaden AB
Projektledare	Marie Ohlsén
Fältarbetstid	20 april 2001
Totalt undersöktes	Ca 60 löpmeter
Fynd	Nej
Foto	Nej
Analyser	Nej
Grafik	Johan Levin
Renritning	Johan Levin
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriverket dnr 507-99-499
ISSN 1403-9273 Rapport 2006:59 © Östergötlands länsmuseum

Östergötlands länsmuseum utförde i april 2001 en arkeologisk förundersökning inför utvidgning av nuvarande affärskomplexet Gränden i kv Disponenten. Vid förundersökningen öppnades ett flertal söschakt inom exploateringsytan. Dessutom kontrollerades schaktningar för flyttning av en transformatorstation.

Inget av arkeologiskt intresse påträffades i några schakt varmed exploateringen kunde fortgå utan vidare arkeologiska åtgärder.